

ĐIỀU KHOẢN THAM CHIẾU

Nghiên cứu và đề xuất giải pháp sản xuất lúa bền vững theo hướng giảm phát thải khí nhà kính tại tỉnh Yên Bái

1. Giới thiệu

Oxfam là một liên minh quốc tế, một phong trào toàn cầu vì một thế giới bình đẳng, không còn nghèo đói và bất công. Oxfam Quốc tế gồm 21 tổ chức Oxfam thành viên làm việc tại 87 quốc gia. Tầm nhìn của Oxfam hướng tới một thế giới công bằng và bền vững. Một thế giới nơi con người và Trái đất là trung tâm của nền kinh tế. Nơi phụ nữ và trẻ em gái không phải đối mặt với bạo lực và phân biệt đối xử. Nơi khủng hoảng khí hậu được kiểm soát. Và nơi hệ thống quản trị có sự tham gia của người dân và các lãnh đạo có tinh thần trách nhiệm.

Oxfam tại Việt Nam tin rằng nghèo đói, bất công và bất bình đẳng sẽ giảm khi có sự tương tác giữa công dân tích cực, chính quyền và khu vực tư nhân có trách nhiệm. Đây cũng là nền tảng cho sự phát triển của Việt Nam. Oxfam tại Việt Nam hướng tới vận động dịch chuyển từ mô hình phát triển dựa vào tăng trưởng sang mô hình phát triển Nền Kinh tế Nhân văn, đặt con người và Trái đất lên trên lợi nhuận.

Lúa gạo là loại lương thực chính và là cây trồng chủ lực ở Việt Nam. Cả nước có tới gần 2/3 số hộ nông dân làm nghề trồng lúa. Sản lượng lúa cả nước đã gia tăng trong giai đoạn 2011 – 2021, trong khi diện tích sản xuất có xu hướng giảm nhẹ, diện tích gieo trồng lúa năm 2020 đạt 7,24 triệu ha với tổng sản lúa ước đạt 43,8 triệu tấn. Từ một nước thiếu gạo đến nay Việt Nam đã trở thành quốc gia đảm bảo an ninh lương thực và có sản lượng gạo xuất khẩu hàng năm đứng thứ hai thế giới, mang lại giá trị kinh tế đáng kể cho người sản xuất và cho nền kinh tế nói chung.

Tuy nhiên, việc canh tác lúa nước hiện nay trên thế giới nói chung và ở Việt Nam nói riêng cũng có những tác động bất thuận đến môi trường như việc sử dụng quá mức phân bón hóa học, thuốc trừ sâu, thuốc diệt cỏ, giống và đầu vào khác, đặc biệt canh tác lúa nước còn là nguồn phát thải khí nhà kính (GHG) đáng kể. Bên cạnh đó, việc xử lý rơm rạ sau thu hoạch còn chưa phù hợp, tình trạng nông dân đốt rơm rạ trên đồng ruộng vẫn khá phổ biến. Theo ước tính của các cơ quan chuyên môn, GHG từ sản xuất nông nghiệp nói chung chiếm 33.2 % tổng lượng GHG của cả nước, trong đó riêng lúa đã chiếm tới 50.5% tổng lượng phát thải GHG của ngành nông nghiệp (MONRE, 2014)

Trong những năm gần đây, các biện pháp canh tác lúa bền vững như: hệ thống thâm canh lúa cải tiến (SRI), 3 giảm 3 tăng, 1 phải 5 giảm, kỹ thuật tưới ướt khô xen kẽ, v.v. đã được công nhận là tiến bộ kỹ thuật và đang được thúc đẩy áp dụng ở Việt Nam. Hiện đã có những đánh giá cho thấy ngoài những hiệu quả mà các kỹ thuật này mang lại như giảm vật tư đầu vào (giống, phân bón, thuốc BVTV, nước tưới, ...) và tăng năng suất đầu ra, thì các biện pháp kỹ thuật này còn góp phần đáng kể trong việc giảm phát thải GHG trong quá trình canh tác lúa. Theo kết quả nghiên cứu bước đầu của dự án VNSAT thực hiện, ước tính trung bình canh tác lúa theo kỹ thuật “1 phải 5 giảm” có thể giảm từ 1,4-1,8 tấn khí nhà kính-GHG/ha/năm (2 vụ lúa), tương đương với giảm khoảng 18-21% lượng phát thải so với cùng diện tích lúa được canh tác theo kỹ thuật hiện nay của nông dân. Từ kết quả này có thể thấy tiềm năng giảm phát thải GHG thông qua các giải pháp kỹ thuật canh tác lúa nước là rất lớn.

Mặc dù vậy, tính đến nay việc triển khai mở rộng diện tích lúa canh tác theo các kỹ thuật này vẫn còn nhiều hạn chế bởi các yếu tố chủ quan và khách quan, theo ước tính tới năm 2021 cả nước mới chỉ có khoảng 1/4 diện tích lúa đã áp dụng các kỹ thuật canh tác bền vững nói trên, do vậy chưa tương xứng với tiềm năng và hiệu quả mà các kỹ thuật này mang lại.

Chính phủ đã cam kết giảm phát thải carbon đến mức cân bằng vào năm 2050, song song với cắt giảm phát thải từ các lĩnh vực công nghiệp, năng lượng, giao thông, v.v. thì việc giảm phát thải từ sản xuất nông nghiệp, trong đó có sản xuất lúa gạo cũng được quan tâm thực hiện. Đây chính là cơ hội để thúc đẩy việc áp dụng các kỹ thuật canh tác bền vững trong sản xuất lúa gạo trong tương lai.

Nhằm hỗ trợ cơ quan quản lý nông nghiệp của tỉnh Yên Bái đánh giá được thực trạng áp dụng kỹ thuật canh tác lúa có khả năng giảm phát thải GHG trên địa bàn tỉnh, xác định những yếu tố rào cản ảnh hưởng đến việc áp dụng kỹ thuật của nông dân, đánh giá tiềm năng phát triển và xây dựng các giải pháp /kế hoạch chi tiết nhằm mở rộng diện tích lúa áp dụng các biện pháp canh tác bền vững tại tỉnh trong thời gian tới, Tổ chức Oxfam/Dự án thúc đẩy sản xuất lúa bền vững theo hướng giảm phát thải GHG cần tuyển dụng các chuyên gia tư vấn có kinh nghiệm để tiến hành nghiên cứu đánh giá hiện trạng, tiềm năng và đề xuất các giải pháp thúc đẩy mở rộng diện tích áp dụng các biện pháp kỹ thuật canh tác lúa thân thiện với môi trường, nhằm góp phần tăng hiệu quả sản xuất và giảm phát thải GHG trong sản xuất lúa gạo của tỉnh.

2. Mục tiêu nghiên cứu

Nhằm đánh giá hiện trạng và tiềm năng áp dụng các biện pháp canh tác lúa có khả năng giảm phát thải GHG trong sản xuất lúa nước tại tỉnh Yên Bái. Mục tiêu cụ thể cần đạt được như sau:

- Thống kê được hiện trạng sản xuất lúa có áp dụng các biện pháp canh tác lúa bền vững có khả năng giảm phát thải GHG như SRI, 3 giảm 3 tăng, v.v. và hiện trạng

xử lý rơm rạ sau thu hoạch tại các vùng trồng lúa rên địa bàn tỉnh. Thống kê diện tích đất lúa có tiềm năng áp dụng các biện pháp kỹ thuật kể trên, bao gồm diện tích có khả năng tưới tiêu.

- Phân tích, đánh giá các nguyên nhân, rào cản đã hạn chế việc áp dụng các biện pháp kỹ thuật canh tác lúa bền vững, bao gồm cả việc xử lý rơm rạ sau thu hoạch của nông dân
- Cập nhật và phân tích các chính sách hỗ trợ hiện hành và các cơ hội để huy động các nguồn lực thúc đẩy áp dụng các kỹ thuật sản xuất lúa bền vững tại Yên Bái.
- Đề xuất các giải pháp nhằm thúc đẩy việc mở rộng diện tích lúa có áp dụng các biện pháp canh tác bền vững giảm phát thải GHG và các giải pháp xử lý rơm rạ sau thu hoạch.

3. Phạm vi và nội dung nghiên cứu:

3.1. Phạm vi công việc:

- Nghiên cứu sẽ tập trung vào đánh giá hiện trạng và tiềm năng áp dụng một số biện pháp kỹ thuật canh tác lúa có tiềm năng giảm phát thải GHG hiện đang áp dụng trong canh tác lúa tại Yên Bái, bao gồm: Hệ thống thâm canh lúa cải tiến (SRI), kỹ thuật 3 giảm 3 tăng, 1 phải 5 giảm, v.v. và đánh giá hiện trạng, tiềm năng thúc đẩy các biện pháp xử lý rơm rạ sau thu hoạch theo hướng bền vững thân thiện với môi trường.
- Thời gian nghiên cứu: tháng 6-9/2023
- Địa điểm: Tại các huyện có diện tích sản xuất lúa lớn trên địa bàn tỉnh Yên Bái

3.2. Nội dung nghiên cứu:

Nghiên cứu sẽ tập trung vào các nội dung sau:

- Tổng quan về các biện pháp kỹ thuật canh tác giảm phát thải, các đặc điểm chính của biện pháp kỹ thuật, điều kiện cần và đủ để áp dụng (điều kiện tự nhiên, cơ sở hạ tầng, kinh tế, xã hội,...), điểm mạnh và hạn chế của các biện pháp kỹ thuật này.
- Địa bàn và quy mô áp dụng, diện tích, năng suất, sản lượng lúa áp dụng các kỹ thuật canh tác kể trên tại các huyện trong tỉnh.
- Phương pháp được áp dụng trong quá trình chuyển giao kỹ thuật, kinh nghiệm đúc rút thông qua quá trình chuyển giao kỹ thuật cho nông dân.
- Hiệu quả về kinh tế, xã hội, môi trường, hiệu quả giảm phát thải GHG của từng biện pháp kỹ thuật (nếu có)
- Hiện trạng xử lý rơm rạ sau thu hoạch lúa của nông dân.
- Quan điểm và đánh giá của các bên có liên quan (gồm người nông dân) trong việc thúc đẩy và áp dụng các kỹ thuật canh tác lúa nêu trên, và việc xử lý rơm rạ đúng cách.

- Các chính sách của Trung ương và địa phương đã ban hành để thúc đẩy sản xuất lúa bền vững.
- Nhận diện, phân tích những khó khăn thách thức chủ yếu dẫn đến việc hạn chế mở rộng diện tích áp dụng các biện pháp kỹ thuật canh tác lúa bền vững và việc xử lý rơm rạ theo hướng thân thiện với môi trường.
- Nhận diện tiềm năng/khả năng nhân rộng việc áp dụng các kỹ thuật canh tác bền vững giảm phát thải GHG trên địa bàn tỉnh, bao gồm diện tích có thể áp dụng và mức độ áp dụng.
- Xây dựng các giải pháp và phương pháp thực hiện phù hợp để thúc đẩy việc mở rộng sản xuất lúa theo hướng giảm phát thải GHG.

4. Kết quả mong đợi

Nhóm chuyên gia tư vấn cần cung cấp những sản phẩm sau:

- Báo cáo phân tích đánh giá hiện trạng và giải pháp, bao gồm thuyết minh đề xuất định hướng sản xuất lúa bền vững giảm phát thải khí nhà kính tại Yên Bái
- Sơ đồ hiện trạng và đề xuất định hướng sản xuất lúa giảm phát thải khí nhà kính tại tỉnh Yên Bái

Báo cáo được viết bằng Tiếng Việt, phải được chỉnh sửa, hoàn thiện trên cơ sở góp ý của dự án và địa phương.

5. Yêu cầu đối với các chuyên gia tư vấn

Các chuyên gia tư vấn cần đáp ứng các tiêu chuẩn cụ thể sau:

- Các thành viên nhóm tư vấn có bằng Thạc sỹ trở lên về các chuyên ngành như khoa học cây trồng, hệ thống nông nghiệp, nông hóa thổ nhưỡng/quản lý đất đai, khuyến nông, kinh tế, thủy lợi hoặc các chuyên ngành có liên quan khác.
- Ưu tiên những ứng cử viên giàu kinh nghiệm và chuyên môn nghiên cứu trong ngành lúa gạo.
- Trưởng nhóm nghiên cứu có tối thiểu 10 năm kinh nghiệm (các thành viên có tối thiểu 7 năm kinh nghiệm) về nghiên cứu, khảo sát thực địa, lập kế hoạch/quy hoạch nông nghiệp, nghiên cứu chuỗi giá trị nông nghiệp, nghiên cứu đánh giá định tính và định lượng,...trong lĩnh vực nông nghiệp.
- Thành thạo kỹ năng phân tích và viết báo cáo
- Hiểu biết về chính sách, các vấn đề phát triển bền vững nông nghiệp nông thôn, môi trường, biến đổi khí hậu, bình đẳng giới,...
- Có kỹ năng, kinh nghiệm làm việc với nông dân/nhóm nông dân, doanh nghiệp và các cơ quan nhà nước ở các tỉnh thành, trong đó có các tỉnh miền núi trung du phía Bắc.

- Có khả năng làm việc dưới áp lực và đáp ứng tốt các kết quả đầu ra với chất lượng cao đúng thời hạn được thỏa thuận.

4. Nộp đề xuất

Tư vấn có quan tâm cần gửi đề xuất kỹ thuật và tài chính qua email đến địa chỉ: HR.Vietnam@oxfam.org trước 17:00 ngày 15/6/2023

Hồ sơ bao gồm:

- Lý lịch trích ngang (CV) của tư vấn, hồ sơ của công ty/đơn vị tư vấn (nếu có)
- Bản đề xuất chi tiết về kỹ thuật, bao gồm kế hoạch và thời gian thực hiện.
- Bản đề xuất tài chính

Lưu ý: Chúng tôi chỉ thông báo đến những nhà tư vấn được lựa chọn.

Tất cả hoạt động của chúng tôi được định hướng bởi ba giá trị cốt lõi: Trao quyền, Trách nhiệm giải trình và Tính bao trùm. Để đọc thêm về các giá trị của chúng tôi, nhấp vào [đây](#).

Oxfam cam kết ngăn chặn mọi loại hành vi không mong muốn tại nơi làm việc, bao gồm quấy rối tình dục, lạm dụng và cưỡng bức tình dục, không thành thật và không minh bạch về tài chính; và cam kết vì phúc lợi của trẻ em, thanh niên và người trưởng thành. Oxfam kỳ vọng tất cả nhân viên và tình nguyện viên chia sẻ cam kết này thông qua bộ quy tắc ứng xử. Một ưu tiên cao của Oxfam là đảm bảo rằng chúng tôi chỉ tuyển dụng những ai chia sẻ và thực hành những giá trị của tổ chức.